

FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Sommaren 2016

Finansministeriets publikationer – 24b/2016

Ekonomiska utsikter

Innehåll

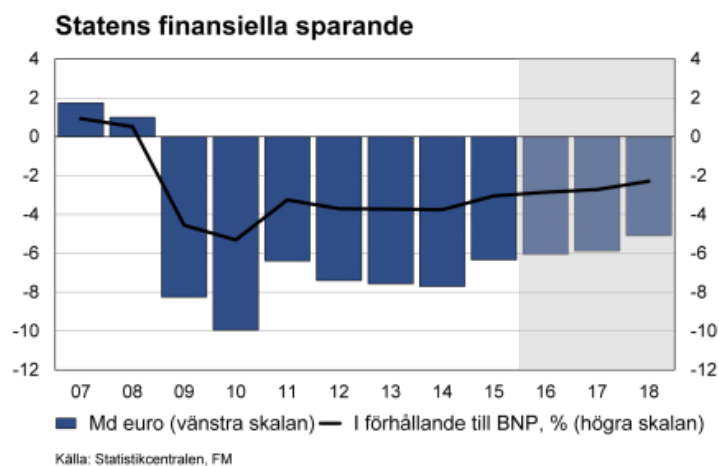
Sammanfattning	3
Inledning	5
Internationella ekonomin	9
Efterfrågan och utbud	12
Sysselsättning, priser och löner	17
Offentliga ekonomin	20
Bakgrundsbilder	22
Ytterligare information	23
Läsanvisningar och utskriftsversion	24

Sammanfattning

- I år förutspås Finlands BNP växa med 1,4 % och de följande två åren förutspås den ekonomiska tillväxten bli 1,0 % och 1,3 %.
- Den globala återhämtningen förblir svag. Världens köpkraftskorrigerade BNP växer med endast 3,1 % 2016 och tillväxten ökar endast något 2017 och 2018. Tillväxten är den långsammaste sedan finanskrisen och stannar under det långsiktiga medelvärdet.
- I år ökar den privata konsumtionen starkt i förhållande till konjunkturläget. Konsumtionsökningen stöds av att hushållens realinkomster ökar, konsumenternas förväntningar stärks och spargraden sjunker. Även de privata investeringarna ökar i år och särskilt byggnadsinvesteringarna är inne i en snabb tillväxt på över 7 %.
- Arbetslösheten har åtminstone tillfälligt upphört att öka enligt såväl Statistikcentralens stickprovsbaserade arbetskraftsundersökning som Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. I fjol steg arbetslöshetsgraden till 9,4 %, men i april i år har arbetslöshetsgradens trend sjunkit till 9,1 %.
- Produktionen är äntligen på väg uppåt i Finland. Värdeökningen inom hela ekonomin steg med 0,7 % i fjol och har nu stigit fem kvartal i rad. Den ekonomiska tillväxten håller samma takt i allt flera branscher, även om den är mycket långsam med undantag för byggandet.
- Underskottet i de offentliga finanser-

na minskade till under 3 % i fjol. Saldot fortsätter att uppvisa ett underskott, även om det krymper på grund av anpassningsåtgärderna. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen överskred referensvärdet 60 % i fjol och skuldkvoten fortsätter att växa under prognosperioden.

- Det åstadkomna konkurrenskraftsavalet innebär en betydande öppning mot återställt förtroende för den inhemska ekonomiska politiken. Man måste emellertid komma ihåg att avtalets inverkan syns först med fördröjning i realekonomin.

Centrala prognostal

	2015 md euro	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
		procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	208	-0,8	-0,7	0,7	1,4	1,0	1,3
Import	77	0,5	0,0	-0,4	1,8	2,7	3,4
Totalutbud	284	-0,8	-0,3	0,0	1,5	1,4	1,8
Export	77	1,1	-0,9	0,6	0,8	2,9	3,8
Konsumtion	167	0,0	0,3	0,7	1,0	0,2	0,4
privat	116	-0,5	0,6	1,4	1,4	0,7	0,6
offentlig	51	1,1	-0,3	-0,9	0,0	-1,1	0,0
Investeringar	42	-4,9	-2,6	-1,1	4,4	3,2	3,2
privata	34	-6,6	-3,1	-1,0	4,8	3,8	4,1
offentliga	8	2,6	-0,6	-1,2	2,7	0,6	-0,7
Totalefterfrågan	285	-0,4	-0,1	-0,1	0,9	0,9	1,3
inhemsk efterfrågan	208	-1,1	0,2	-0,4	1,0	0,2	0,4

Andra centrala prognostal

	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
BNP, md euro	203	205	208	212	216	222
Tjänster, volymförändring, %	-1,4	-0,2	1,1	1,0	0,8	1,2
Industri, volymförändring, %	0,0	-1,7	-0,4	-0,2	1,7	2,8
Arbetets produktivitet, förändring, %	0,5	0,0	0,9	0,5	-0,4	1,2
Sysselsatta, förändring, %	-1,0	-0,4	-0,4	0,3	0,3	0,5
Sysselsättningsgrad, %	68,5	68,3	68,1	68,4	68,7	69,1
Arbetslöshetsgrad, %	8,2	8,7	9,4	9,2	9,1	8,7
Konsumentprisindex, förändring, %	1,5	1,0	-0,2	0,5	1,2	1,3
Förtjänstnivåindex, förändring, %	2,1	1,4	1,3	1,2	0,8	1,2
Bytesbalans, md euro	-3,3	-1,9	0,3	0,3	0,3	0,4
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,6	-0,9	0,1	0,1	0,2	0,2
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	0,2	0,2	0,0	-0,2	-0,2	-0,1
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	1,9	1,4	0,7	0,6	0,8	1,2
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	57,5	58,1	58,2	57,9	56,9	56,2
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	43,7	43,9	44,5	44,6	43,6	43,2
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,6	-3,2	-2,7	-2,4	-2,4	-2,0
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,7	-3,8	-3,1	-2,9	-2,7	-2,3
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	55,4	59,3	63,0	64,6	66,4	66,9
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	44,1	46,3	48,1	49,8	51,5	52,4

Inledning

Enligt Statistikcentralens preliminära kvartalsräkenskaper växte Finlands ekonomi under årets första kvartal med 0,6 % jämfört med föregående kvartal, och även den ekonomiska tillväxten i slutet av fjolåret var något snabbare än beräknat. Tillväxten berodde i stor utsträckning på att den privata konsumtionen utvecklades gynnsamt, medan exportsektorns svårigheter har fortsatt. Trots att ekonomin återhämtat sig något fortsätter Finlands ekonomiska svårigheter ett par år framöver. Tillväxtutsikterna är svaga och de offentliga finanserna kommer inte att förbättras väsentligt.

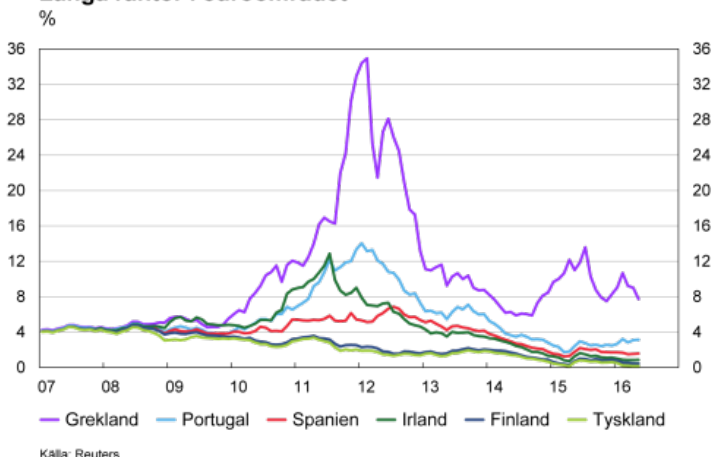
Enligt prognosen växer Finlands ekonomi med 1,4 % i år jämfört med föregående år. År 2017 blir tillväxten 1 % och 2018 blir den 1,3 %. I år utgör den inhemska efterfrågan tillväxtlokomotiv. År 2017 kommer den offentliga konsumtionen att krympa eftersom löneutgifterna inom den offentliga sektorn sjunker i överensstämmelse med konkurrenskraftsavtalet.

tillväxtekonomin som producerar råvaror har den ekonomiska utvecklingen varit svag och under prognosperioden förväntas inte någon snabb återgång till tillväxtspåret. Tillväxten i Kina blir lägre än tidigare delvis för att förvandlingen till ett mera slutet tjänstesamhälle har varit snabbare än beräknat. Den ryska ekonomin har passerat den svagaste fasen, men någon kraftig tillväxt finns inte inom synhåll på grund av den ineffektiva produktionsstrukturen och de fortsatta låga världsmarknadspriserna på råvaror.

Däremot utvecklas ekonomierna i många för Finland viktiga handelspartner tämligen positivt. I synnerhet den svenska ekonomin växer kraftigt, men tillväxten baserar sig i första hand på stark inhemska efterfrågan och tjänsteexport. Tillväxten i Tyskland är fortfarande tämligen snabb och baserar sig på att aktiviteten ökat på bred bas. Tillväxtutsikterna har försämrats något i Förenta staterna, men tillväxten håller sig ändå kring 2 % de närmaste åren. I prognosen beaktas inte Brexit som ett alternativ. Om omröstningsresultatet stöder Storbritanniens utträde ur EU, blir den internationella ekonomiska utvecklingen svagare än beräknat på kort sikt och på längre sikt är inverkan beroende av ekonomins anpassningsförmåga till det nya systemet.

Prognosens bakgrundsantaganden är till stor del tillväxtstödande. Centralbankernas penningpolitik stöder fortfarande tillväxt. Europeiska centralbanken har utvidgat sina exceptionella penningpolitiska operationer ytterligare och den kommer också att hålla styrrentorna historiskt låga. De korta rentorna förblir negativa under hela prognosperioden och även den tioåriga räntenivån kommer att

Långa räntor i euroområdet

Tillväxtutsikterna för världsekonomin och världshandeln har försämrats. Som helhet kommer tillväxten i världshandeln att vara dämpad de följande två åren. I synnerhet för

hållas exceptionellt låg, i genomsnitt 1,2 % 2018.

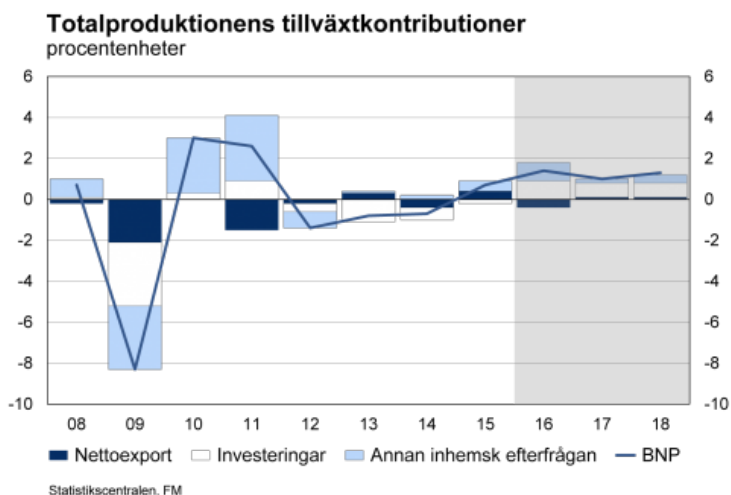
Euro-dollarkursen förutspås hålla sig mycket stabil, kring 1,1, ett par år framöver. Det fortsatt låga priset på energi, i synnerhet olja, stöder tillväxtutsikterna för energiintensiva ekonomier, såsom Finland. Den kraftigaste nedgången i energipriset är förbi, men prognosen innehåller en mycket måttlig prisstegring.

I år förutspås alltså Finlands BNP växa med 1,4 %. Den privata konsumtionen ökar starkt i förhållande till konjunkturläget. Konsumtionsökningen stöds av att hushållens realinkomster ökar, konsumenternas förväntningar stärks och spargraden sjunker. Även de privata investeringarna ökar i år och särskilt byggnadsinvesteringarna är inne i en snabb tillväxt på över 7 %. Exportutsikterna för varor och tjänster är fortfarande dämpade. Exportökningen stannar på 0,8 % och dessutom är exportökningen för Finland fortfarande långsammare än tillväxten på exportmarknaden. Till följd av att investeringarna och konsumtionen ökar växer importen mera än exporten och nettoexportens inverkan på bruttonationalprodukten blir således negativ.

dämpade utvecklingen av industriproduktionen står i synnerhet metallindustrin. Tjänstereproduktionen förutspås växa med 1,0 %. Läget på arbetsmarknaden förblir svagt, även om arbetslöshetsgraden tycks ha upphört att stiga. Årets prognos för arbetslöshetsgraden är 9,2 % och de sysselsatta förutspås öka med 0,3 % jämfört med året innan. Antalet långtidsarbetslösa och strukturellt arbetslösa ökar fortfarande. Arbetets produktivitet utvecklas fortfarande dämpat. I år förutspås priserna stiga med endast 0,5 % medan inkomstnivåindexet beräknas stiga med 1,2 %.

År 2017 blir tillväxten 1,0 %. I synnerhet den privata konsumtionen ökar långsammare på grund av att hushållens realinkomster inte växer speciellt mycket. Inflationen förutspås tillta till 1,2 % jämfört med föregående år. Till följd av konkurrenskraftsavtalet dämpas ökningen av lönesumman på kort sikt. Detta gäller i synnerhet den offentliga sektorn, där den tillfälliga nedskärningen av semesterpenningen och förlängningen av arbetstiden krymper lönesumman. Tillväxttakten för privata investeringar avtar något jämfört med föregående år, i första hand för att byggnadsinvesteringarna slutar att öka. År 2017 tilltar exportökningen till 2,8 %. Bakgrunden är att tillväxten koncentreras till områden som är viktiga för den finska exporten, såsom Europa och Förenta staterna, i stället för tillväxtekonomier. Nettoexportens inverkan på den ekonomiska tillväxten blir lätt positiv. Till följd av konkurrenskraftsavtalet blir den offentliga konsumtionen 1,1 % lägre än föregående år och bidrar således till att dämpa den ekonomiska tillväxten 2017.

Industriproduktionen förutspås äntligen vända mot i en måttlig tillväxt på 1,7 %. Bakgrunden är i första hand att metallindustrin återhämtar sig även på andra områden än fartygsbyggandet. Tjänstereproduktionen fort-

Den svaga utvecklingen av industriproduktionen fortsätter och produktionen krymper med 0,2 % jämfört med föregående år. Bakom den

sätter att öka måttligt med cirka 1 %. Den ekonomiska aktiviteten ökar ändå så pass anspråkslöst att det inte har någon stor inverkan på sysselsättningsutvecklingen. Antalet sysselsatta ökar något och arbetslöshetsgraden förutspås bli 9,1 %. På grund av konkurrenskraftsavtalet stiger de nominella lönerna mindre än 1 %.

År 2018 förväntas den ekonomiska tillväxten bli 1,3 %. Konkurrenskraftsavtalets inverkan på den realekonomiska aktiviteten börjar synas först mot slutet av prognoshorizonten och de största inverkningarna hänför sig till kommande år. Enligt prognosen kommer Finlands ekonomi alltså de närmaste åren inte upp till en sådan tillväxt som väsentligt skulle förbättra det besvärliga läget på arbetsmarknaden och för de offentliga finanserna. Enligt prognosbilden stannar den kumulativa tillväxten under perioden 2016 – 2018 på 3,7 % och är BNP år 2018 fortfarande cirka 1 % lägre än under den föregående konjunkturtoppen i slutet av 2007.

Underskottet i de offentliga finanserna minskade till under 3 % i fjol. Saldot fortsätter att förbättras men fortsätter att uppvisa ett underskott på grund av den svaga ekonomiska tillväxten och de strukturella problemen. Den åldrande befolkningen gör att de offentliga utgifterna ökar och förtar därmed samtidigt effekten av de anpassningsåtgärder som re-

geringen beslutat om. Konkurrenskraftsavtalets direkta effekter på de offentliga finanserna beräknas vara negativa på kort sikt. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen överskred referensvärdet 60 % i fjol och skulden fortsätter att växa både nominellt och i relation till BNP.

Osäkerheten på finansmarknaden har fortsatt hela det första halvåret av olika orsaker. På senaste tid har osäkerheten beträffande folkomröstningen om Storbritanniens utträde ur EU pressat marknaden nedåt. Bank- och finanssektorns framtid är överlag förenad med oro och det råder inte full säkerhet om till exempel läget i den italienska banksektorn. Priserna på banksektorns aktier har sjunkit betydligt under året.

På grund av den tillväxtstödjande lätta penningpolitiken har man kunnat skönja ökad risktagningsbenägenhet och placeringsflödena har styrts till framför allt bostads- och aktiemarknaden. Exempelvis i Sverige har bostadspriserna stigit mycket kraftigt och det har framförts antaganden om en bostadsprisbubbla. Finansmarknadens förmåga att klara av chocker är svag för tillfället och marknadsentimentet kan således fluktuera snabbt och orsaka stora även kraftiga förändringar i de nominella priserna. Sambandet mellan finansmarknaden och realekonomin är i dagens förhållanden kanske tätare än någonsin tidigare.

För den internationella ekonomins del är riskerna fortfarande negativa. Den avtagande tillväxten och den ekonomiska strukturförändringen i Kina kan ha överraskande effekter på den internationella ekonomin. Även den privata sektorn i Kina fortsätter att skuldsätta i snabb takt och priserna på tillgångar, såsom bostäder och aktier, har stigit snabbt. I Ryssland kommer det ekonomiska läget att förbli dämpat till följd av den politiska situationen och landets utvecklade produktionsstruktur.

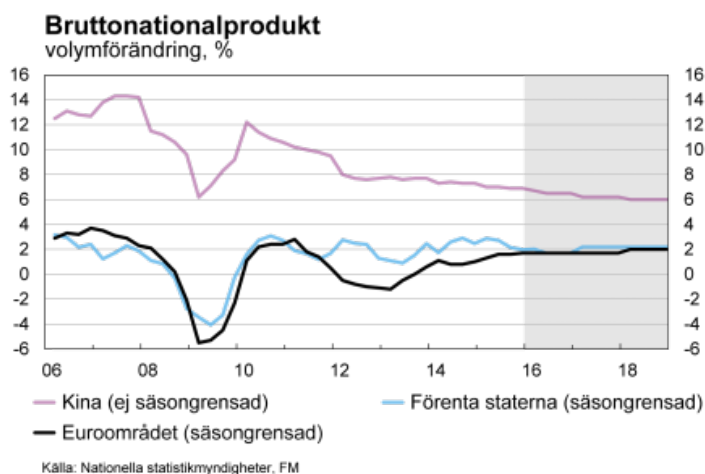
Det åstadkomna konkurrenskraftsavalet innebär en betydande öppning mot återställt förtroendet för den inhemska ekonomiska politiken. Man måste emellertid komma ihåg att avtalets inverkan syns först med fördröjning i realekonomin. Det är också klart att Finland förutom ett avtal som inverkar på kostnaderna också behöver en betydande mängd innovationer som förbättrar produkternas konkurrenskraft och helt nya nyttigheter samt strukturella förändringar som garanterar en effektiv resursallokering och en konkurrenskraftig omvärld. Det finns rikligt med bevis på att reformer som förbättrar möjligheterna på utbudssidan är synnerligen effektiva med tanke på långsiktig ekonomisk tillväxt.

De ekonomiska riskerna hänför sig fortfarande till realekonomins utveckling och arbetsmarknaden. Tillväxten inom realekonomin är dämpad och räcker inte till för att vända läget på arbetsmarknaden på något betydande sätt. Arbetslösheten förblir för hög och i synnerhet antalet svårssysselsatta håller på att öka. Den icke-aktiva befolkningen ligger på alltför hög nivå och det skulle finnas utrymme för förbättringar när det gäller matchningen på arbetsmarknaden. En gynnsam utveckling inom realekonomin är ett nödvändigt villkor för att förbättra läget för de offentliga finanserna. Det är skäl att betona att en ekonomisk utveckling liknande den prognostiserade inte i sig kommer att förbättra de offentliga finanserna i Finland speciellt mycket.

Internationella ekonomin

Fortsatt långsam tillväxt inom världsekonomin

Den globala återhämtningen förblir svag. Världens köpkraftskorrigerade BNP växer med endast 3,1 % 2016 och tillväxten ökar endast något 2017 och 2018. Tillväxten är den långsammaste sedan finanskrisen och stannar under det långsiktiga medelvärdet. Tillväxten har avtagit klart i många tillväxtekonomier, särskilt i råvaruproducerande länder, och vändningen i industriländerna är fortfarande anspråkslös på grund av den långsamma löneutvecklingen och de ringa investeringarna.

Den svaga uppgången i efterfrågan syns i form av långsam tillväxt i världshandeln, låga priser på nyttigheter och en inflation som stannar under målet i de flesta stora ekonomier. De privata investeringarna i industriländerna ligger till stor del under den långsiktiga trenden, vilket tyder på att man i företagen tror att efterfrågeökningen kommer att förbli dämpad. Även den omfattande prissänkningen på råvaror och exportprodukter avspeglar den svaga efterfrågan, trots att utbudshockern har varit av betydelse, särskilt i fråga

om råolja. De låga priserna stöder efterfrågan från dem som importerar råvaror men minskar producenternas investeringar och försvårar deras finansiella ställning. Arbetslösheten sjunker endast långsamt i flera industriländer.

Produktivitetsökningen har redan länge varit långsam. Enligt OECD ökar emellertid produktiviteten i samma takt som tidigare i företag som tillhör den tekniska förtruppen, men i mer ineffektiva företag har produktivitetsökningen avtagit betydligt. I synnerhet på den åldrande arbetsmarknaden i Europa kommer produktivitetsökningens betydelse att framhävas.

Euroområdet har hållit sig på ett långsamt tillväxtspår, delvis för att priset på importprodukter sjunkit och eurokursen försvagats. Dessa gynnsamma faktorer inverkan försvinner före prognosperiodens slut. Även kreditutbudet och de finansiella förhållandena överlag har förbättrats, finanspolitiken blir stimulerande och penningpolitiken förblir stimulerande. Ovannämnda faktorer förbättrar särskilt den privata konsumtionsefterfrågan, och även investeringarna återhämtar sig långsamt. Den exceptionellt stora invandringen ger en liten extra impuls åt efterfrågan, men försämrar balansen i de offentliga ekonomierna.

Bland annat i Spanien och Irland har de strukturreformer som företagits tidigare bidragit till att återställa en kraftig tillväxt. Tillväxten i euroområdet bromsas fortfarande av den fortsatt höga arbetslösheten. I Storbritannien och Sverige förblir tillväxten kraftig och sysselsättningen på god nivå.

I Förenta staterna fortsätter tillväxten på bred bas, men långsammare än förväntat.

Återhämtningen stöds av hushållens stärkta balansräkningar, den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden och den lättare finanspolitiken. Såväl de nominella som de reala lönerna har fortsatt att stiga tämligen kraftigt. Konsumenternas förtroende har återgått till sin historiska median, men förväntningarna har försämrats något. Även investeringarna kommer att öka i tämligen bra takt.

Rysslands ekonomi stöder sig fortfarande på olje- och gasexport. Landet har inte förmått reformera sig eller använda inkomster från råvaror till att göra produktionen mångsidigare. Tillväxtpotentialen dämpas av uteblivna investeringar och de skrala ekonomiska strukturerna liksom det allmännas inblandning i den privata sektorns investerings- och produktionsbeslut. Tillväxten i Ryssland kommer att förbli mycket låg efter recessionen.

I Kina har tillväxten inom industrin, byggandet och varuexporten redan avtagit betydligt och dessa trender kommer att fortsätta. Ekonomin håller på att övergå från en export- och investeringsstyrd modell till en modell som stöder sig på inhemsk konsumtion och tjänster. Motsvarande förändring har tidigare inneburit att tillväxten avtagit mycket klart. Om landets politik lyckas avtar tillväxten kontrollerat. Å andra sidan har man fortsatt att stöda de gamla strukturerna i Kina, vilket fördröjer förändringen.

Japans export har inte återhämtat sig trots den långvariga stimulansen och den massiva devalveringen av yenen. Trots att befolkningen snabbt blir äldre har utbudet av arbete ändå ökat kraftigt. Arbetsmarknaden förblir stram, och lönehöjningarna under prognosperioder stöder hushållens efterfrågan.

Världshandeln förblir anspråkslös

Världshandeln växer endast anspråkslöst. Detta är en återspeglning av att den kinesiska industriproduktionen växer långsammare och det görs ringa investeringar i industriländerna. Importökningen kommer att förbli anspråkslös, särskilt i tillväxtekonomierna.

Under 1990-talet och de första åren på 2000-talet växte handeln med varor mer än dubbelt snabbare än industriproduktionen, men nu växer den rentav långsammare än produktionen. En såhär långsam tillväxt i handeln har tidigare endast hört ihop med recessioner. Elasticiteten hos industriländernas import i förhållande till produktionen minskade redan före finanskrisen, men har sedermera återvänt. Däremot tycks importintensiteten i tillväxtekonomierna ha avtagit permanent, med undantag för Afrika och Mellanöstern.

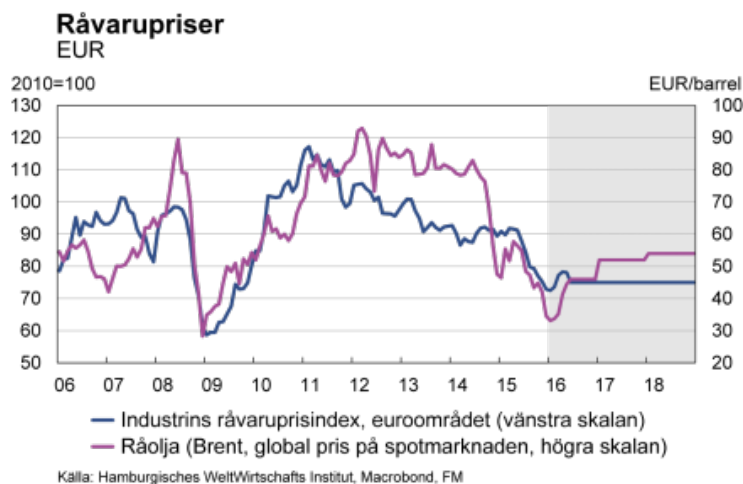
Finlands marknadsandel inom världshandeln har fortsatt att krympa, men nedgången håller på att avta, och till exempel inom euroområdet har Finland nästan återerövat sin marknadsandel före krisen. Däremot fortsätter Finlands exportandel att krympa på marknaden i bland annat Sverige och Ryssland. Världshandeln medför inte att någon stark efterfrågan riktas mot Finland.

Inflationen förblir mycket återhållsam

Priset på råolja sjönk drastiskt framför allt på grund av tillväxtekonomiernas försämrade utsikter samt Förenta staternas och OPEC:s envist höga utbud. Samförståndet med Iran i fråga om kärntvisten har ytterligare utökat utbudet av råolja, och oljepriset kommer att stiga endast mycket måttligt. Eftersom energi är en mellanprodukt i alla varor och tjänster påverkar prischocken på olja priserna in-

om hela ekonomin.

Även priserna på andra industriella råvaror har sjunkit snabbt, då efterfrågeökningen i tillväxtekonomierna har varit långsammare än väntat och utbudet har förblivit rikligt. Råvarupriserna har uppenbarligen nått boten. Dessutom har producentpriserna fortsatt att sjunka på grund av överkapaciteten i Kina. Tillsammans har dessa faktorer lett till att exportpriserna har börjat sjunka i världen. Inflationförväntningarna är mycket låga och har sjunkit ytterligare. På så vis har centralbankerna i industriländerna möjlighet att fortsätta med den exceptionella penningpolitiken. Något hot om en egentlig deflationsspiral finns dock inte inom synhåll.

Räntorna har långsamt börjat stabilisera sig i Förenta staterna. I euroområdet kommer räntorna att stiga mycket långsamt under prognosperioden och de stannar för lång tid på en klart lägre nivå än vad vi vara vana med före krisen.

Riskerna fortfarande övervägande negativa

I Kina har i synnerhet den privata sektorn fortsatt att skuldsätta sig i snabb takt. På längre sikt är det inte heller klart hur Kina lyckas förändra sin ekonomiska modell och ersätta industrins, investeringarnas och exportens betydelse med inhemsk konsumtion och tjänster utan att tillväxten avtar väsentligt.

Storbritanniens folkomröstning om utträde ur EU ("Brexit") har redan påverkat kapitalmarknaden, och en eventuell utträdesprocess kan ha större negativa effekter än vad som förutspåtts, inte bara i Storbritannien utan också globalt. Även i euroområdet är riskerna fortfarande övervägande negativa. Det kan vara svårare än förutspått för ekonomierna att återhämta sig då inverkan av de gynnsamma förhållandena avtar. Euroområdets förmåga att stå emot negativa chocker förblir svag.

Det ekonomiska läget förblir besvärligt i Ryssland, det är inte klart hur landet anpassar sig till den kommande perioden av långsam tillväxt.

De mycket låga räntorna i industriländerna samt den ökade benägenheten att ta risker har styrt investeringsflödena till bland annat bostads- och aktiemarknaden, vilket kan ha lett till övervärderade priser. Till exempel i Sverige har bostadspriserna stigit mycket snabbt. När den exceptionella penningpolitiken så småningom upphör, räntorna börjar stiga samt den amerikanska dollarn stärks kan det leda till starka reaktioner på finansmarknaden. Framför allt många tillväxtekonomier har tagit stora lån i dollar, vilket kan leda till kraftiga kapitalrörelser.

Efterfrågan och utbud

Exportökningen fortfarande långsam

Enligt Statistikcentralens kvartalsräkenskaper från juni 2016 krympte exporten med 1,1 % under det första kvartalet 2016 jämfört med föregående kvartal. År 2016 stannar exportökningen på 0,8 %, eftersom den ekonomiska tillväxten i Finlands exportländer avtog klart i början av året. Dessutom är Finlands exportökning fortfarande långsammare än tillväxten på exportmarknaden.

År 2017 tilltar exportökningen till 2,9 och 2018 till 3,8 %. Exportefterfrågan börjar stiga snabbare mot slutet av prognosperioden. Den ekonomiska tillväxten i för Finland viktiga exportländer tilltar och utrikeshandeln i relation till BNP i dessa länder närmar sig de långsiktiga medelvärdena. Detta förbättrar avsevärt den finska exportefterfrågan. Att tillväxten är koncentrerad till Europa och Förenta staterna i stället för tillväxtekonomier förbättrar också Finlands framgång på exportmarknaden. Trots detta fortsätter Finland att tappa marknadsandelar inom världshandeln under prognosperioden.

Enligt kvartalsräkenskaperna från juni krympte importen med 1,8 % under det första kvartalet 2016 jämfört med föregående kvartal. Uppgången i investeringar och konsumtion ökar importen 2016 så att nettoexportens inverkan på bruttonationalprodukten är negativ. Mot slutet av prognosperioden växer den inhemska efterfrågan långsammare och nettoexportens inverkan blir lätt positiv.

Världshandeln
volymförändring, %

Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Statistikcentralen, FM

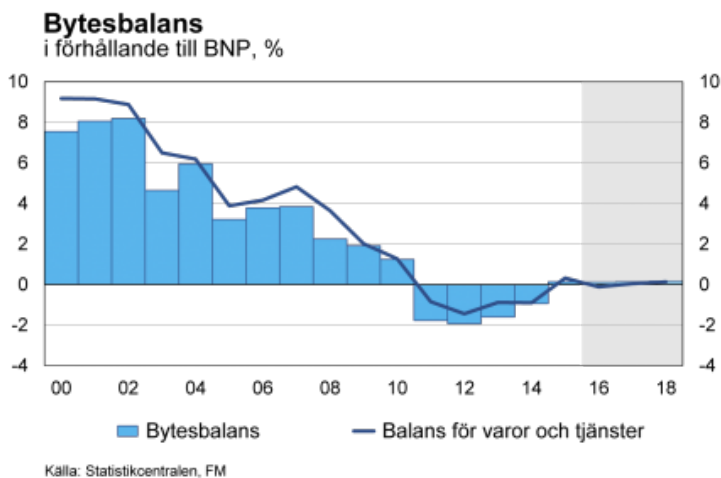
Bytesbalansen nästan i jämvikt

Importpriserna fortsatte att sjunka 2016, men de förutspås vända uppåt när oljepriset stiger och världshandeln återhämtar sig 2017 och 2018. Bytesrelationen förblir stabil under prognosperioden.

I slutet av det första kvartalet 2016 var summan av bytesbalansen under 12 månader redan 0,4 miljarder euro, dvs. ett överskott på 0,2 % i relation till bruttonationalprodukten. Den stärkta bytesbalansen är en följd av att kapital strömmat till Finland. Däremot försämrades handelsbalansen något, eftersom exportpriserna sjönk snabbare och exportvolymen fortsatte att utvecklas svagt.

År 2016 försämrades handelsbalansen ytterligare något jämfört med 2015, men uppvisar ändå ett överskott på 1,6 miljarder euro. Mot slutet av prognosperioden börjar handelsbalansen förbättras på nytt så att överskottet är cirka 2,3 miljarder euro 2018. Detta syns också som en lätt minskning av överskottet i bytesbalansen. Bytesbalansen fortsätter att uppvisa ett lätt överskott under prognospe-

rioden. År 2018 uppvisar bytesbalansen ett överskott på 0,4 miljarder euro, dvs. 0,2 % i relation till bruttonationalprodukten.

Skuldsättning sätter fart på den privata konsumtionen

I fjol tilltog den privata konsumtionsökningen till 1,4 % i och med att hushållens köpkraft förbättrades. I år fortsätter den privata konsumtionen att utvecklas jämförelsevis starkt. Bakgrunden utgörs av att sysselsättningen börjar förbättras, konsumenternas förväntningar stärks och inflationen förblir jämförelsevis måttlig. Dessutom stöds konsumtionsökningen av hushållens skuldsättningsbenägenhet.

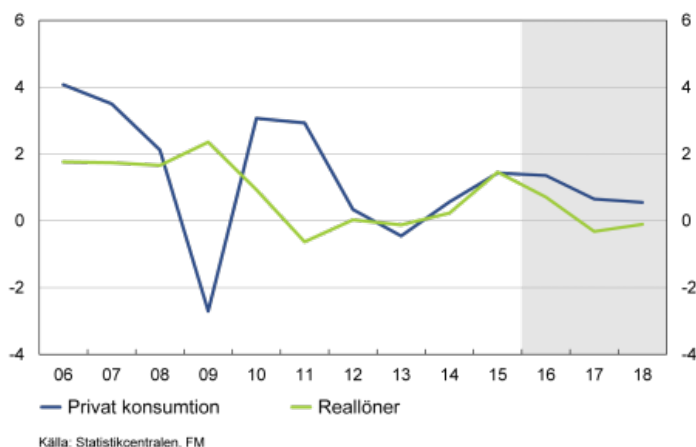
Konsumenternas förväntningar har stigit kännbart under de senaste sex månaderna jämfört med den onormalt svaga nivån i slutet av fjolåret. Enligt Statistikcentralens konsumentbarometer var förtroendet för den egna ekonomin i maj mycket nära den långsiktiga genomsnittsnivån. Man upplever också att hotet om arbetslöshet har minskat de senaste månaderna. Enligt konsumentbarometern anses tidpunkten vara bra för att skaffa sällanköpsvaror. I år ökar den privata konsumtionen med 1,4 % och den ökade efterfrågan syns särskilt i fråga om sällanköpsva-

ror. I januari-maj ökade antalet personbilar som konsumenterna registrerade med över 17 % jämfört med ett år tidigare. Den måttliga lättningen i bilbeskattningen, konsumenternas stärkta förtroende och efterfrågetrycket till följd av det åldrande bilbeståndet har satt fart på anskaffningen av nya bilar. I januari-april försnabbades också detaljhandels volymökning till 1,4 % jämfört med i fjol.

Nästa år växer hushållens realinkomster endast litet, och till följd av detta avtar den privata konsumtionsökningen till 0,7 %. Den växande köpkraften dämpas av snabbare inflation. Sysselsättningen fortsätter emellertid att förbättras och till följd av detta förväntas konsumenternas förtroende förbli starkt.

Privat konsumtion och reallöner

volymförändring, %

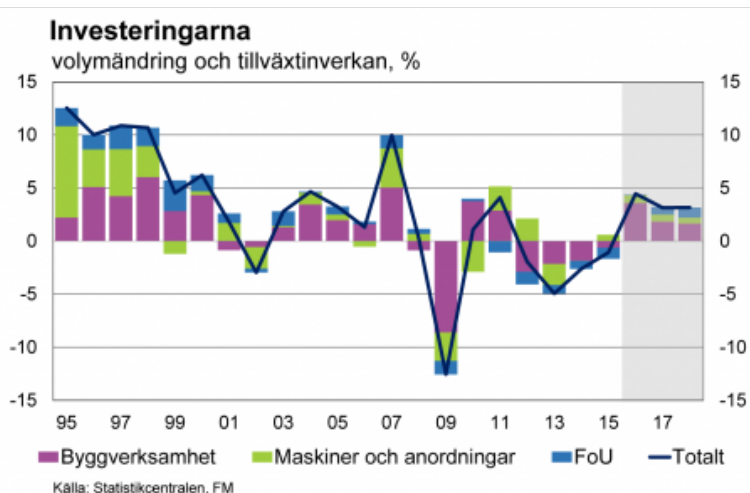
På kort sikt dämpar konkurrenskraftsavtalet ökningen av lönesumman inom samhällsekonomin. Den tillfälliga nedskärningen av semesterpenningen inom den offentliga sektorn och förlängningen av arbetstiden beräknas minska de löner som betalas inom ramen för de offentliga finanserna. Som ett inslag i konkurrenskraftsavtalet lättas beskattningen av förvärvsinkomster 2017 för att kompensera höjningen av de försäkrades socialskyddsavgifter. Den låga räntenivån, den spirande bostadshandeln och möjligheten att få uppskov med återbetalningen av bostadslån med hjälp av amorteringsfria månader gör att hushållens skuldbörda fortsätter att växa. Med hjälp

av det skuldkvotstak eller lånetak på 90 % för nya bostadslån som träder i kraft 2016 försöker man reducera riskerna i anslutning till hushållens skuldsättning.

Hushållens löner utgör den viktigaste delen av deras inkomster. År 2018 börjar hushållens löneinkomster öka snabbare. Till detta bidrar att sysselsättningen börjar öka kraftigare till följd av att arbetskraftskostnaderna utvecklas återhållsamt i kombination med att den internationella ekonomin återhämtar sig. Samtidigt skärps beskattningen av förvärvsinkomster något i och med att de försäkrades socialskyddsavgifter stiger. Förbättringen av hushållens köpkraft dämpas fortfarande av att priserna börjar stiga snabbare. Hushållens spargrad fortsätter att sjunka då den privata konsumtionen ökar snabbare än de disponibla inkomsterna. Den privata konsumtionsökningen stannar på endast 0,6 % 2018.

De privata investeringarna fortsätter att spela en stark roll

De privata investeringarna ökar under hela prognosperioden så att ökningen är som kraftigast i år, nästan 5 %. Till detta bidrar både att nybyggnationen har tagit ny fart från en ytterst låg nivå i slutet av fjolåret och att stora produktionsinvesteringar koncentreras till detta år. Världsekonomin och världshandeln utvecklas sämre än den tidigare prognosen. Å andra sidan minskar konkurrenskraftsavtalet företagens kostnadstryck från och med nästa år och ökar företagens verksamhetsöverskott och förbättrar på så vis möjligheterna till intern finansiering av investeringar. Även realräntan som förblir negativ under hela prognosperioden uppmuntrar till investeringar och dess inverkan nu när ränteförväntningarna försämrats är kraftigare än i marsprognosen. Åren 2017 och 2018 ökar investeringarna med cirka 4 % om året.

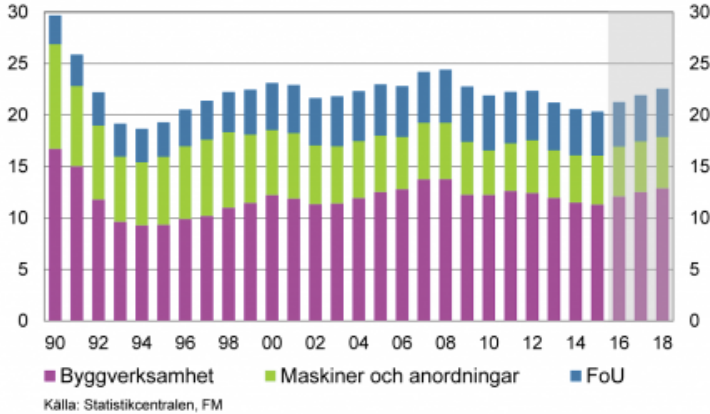
Trots att investeringarna ökade mindre än förväntat i början av året, endast cirka 0,4 % jämfört med det första kvartalet i fjol, förändrar det inte bilden av att investeringarna är på uppåtgående. Orsaken till det dämpade första kvartalet var att investeringarna i maskiner, anordningar, transportmedel och vapensystem krympte tvåsiffrigt. Även investeringarna i slutet av fjolåret korrigerades nedåt. Preciseringsen är ofta betydande när det gäller investeringar och därför har det inte lagts full vikt vid denna korrigerings i prognosen. Betydande tillväxt är dock att vänta bland annat tack vare investeringar i maskiner och anordningar i bioproduktfabriken i Äänekoski.

Däremot utvecklades byggnadsinvesteringarna bättre än prognosen under det första kvartalet. Även uppgifterna om byggnadsverksamhetens omsättning har visat att försäljningen har varit stark i början av året. Uppgången har varit kraftigast inom bostadsinvesteringar, där nyproduktionens volymökning var nästan 14 % och antalet nya bostäder som påbörjades var 23 % flera än för ett år sedan. Investeringarna i anläggningsverksamhet har utvecklats bra och under budgetförhandlingarna fattades också beslut om nya projekt. FoU-investeringarna kommer i gång så småningom, men de lider fortfarande av uppsägningarna av produktutvecklings-

och forskningspersonal och av nedskärningarna av statens FoU-utgifter.

Investeringarna

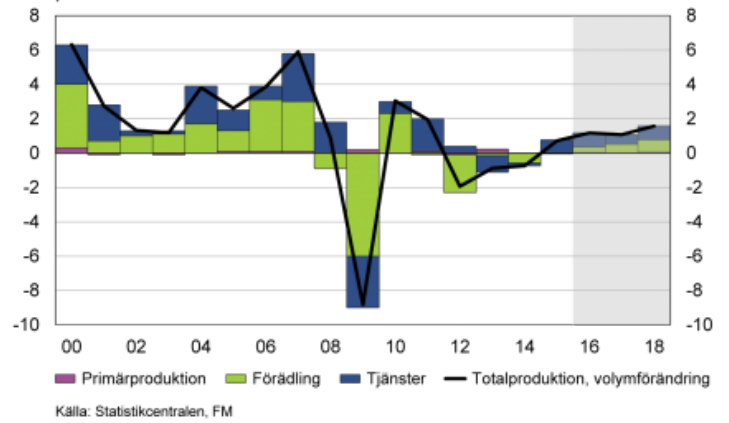
i förhållande till BNP, %

Nybyggnationen en tillväxtmotor

Produktionen är äntligen på väg uppåt i Finland. Värdeökningen inom hela ekonomin steg med 0,7 % i år och har nu stigit fem kvartal i rad. Den ekonomiska tillväxten håller samma takt i allt flera branscher, även om den är mycket långsam med undantag för byggandet. Under det första kvartalet i år förekom tillväxt inom skogsbruket, skogs- och kemiindustrin, energiförsörjningen, byggandet samt några privata servicesektorer. Den ekonomiska aktiviteten är för närvarande i hög grad beroende av den inhemska efterfrågan. Industriproduktionen krymper fortfarande på bred bas. Eftersom den ekonomiska tillväxten är koncentrerad till servicesektorer med svagare produktivitet utveckling har det lett till att produktivitet utvecklingen per arbetad timme är svag.

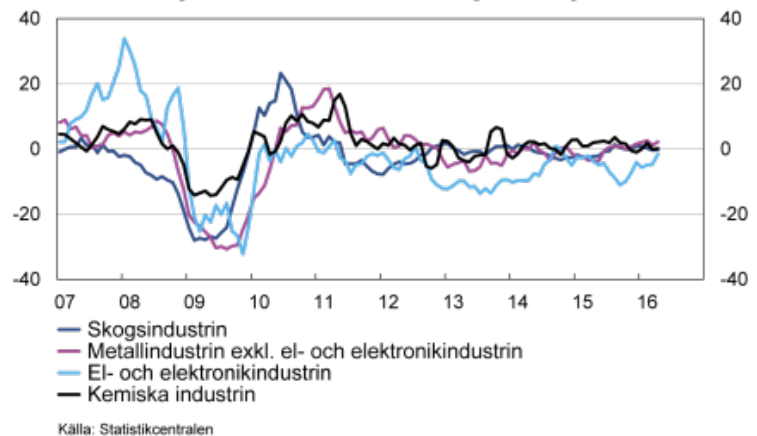
Totalproduktionens tillväxtkontributioner procentenheter

Den ekonomiska tillväxten har varit jämförelsevis snabb i några branscher i början av året, till exempel byggandet. Någon betydande fartökning är inte att vänta i dessa branscher, eftersom tillväxten i första hand stöder sig på efterfrågan på hemmamarknaden. En snabbare tillväxt än prognosen skulle förutsätta att en betydande fartökning inom exporten. Någon sådan utlovas emellertid inte i år i ljuset av konjunkturförfrågningar och nya beställningar. Ekonomin krymper på grund av några sektorer inom industrin och offentliga tjänster. När världshandeln börjar växa snabbare och efterfrågan på investeringsnyttigheter öka stimulerar det till en mer omfattande produktionstillväxt nästa och därpå följande år. Strukturförändringen inom produktionen, framför allt inom elektronik- och pappersindustrin, fördröjer tillväxten trots att exportefterfrågan förbättras. Den totala värdeökningen växer med drygt 1 % om året 2016–2018.

Volymindex för industriproduktionen per bransch

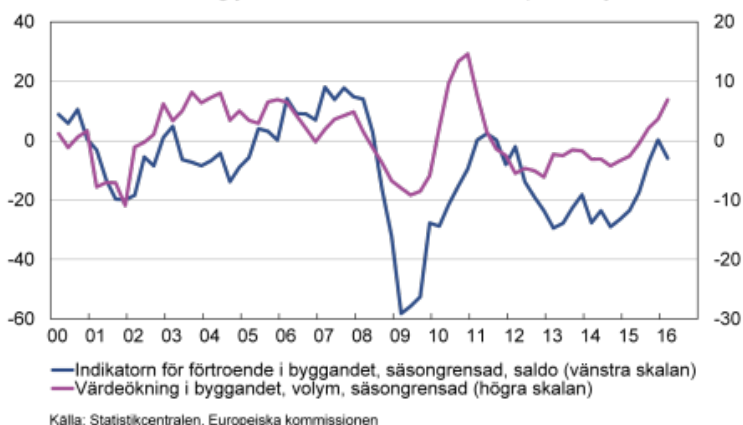
3 månaders glidande medelvärde, förändring från föregående år, %

Industrins konjunkturutsikter är stabila men dämpade, eftersom det har inkommit mindre nya beställningar än för ett år sedan med undantag för textilindustrin. Nedgången för industriproduktionen fortsätter alltså i år. Konkurrenskraftsavtalet är ett steg i rätt riktning och det kan förväntas förbättra företagets kostnadskonkurrensförmåga mot slutet av prognosperioden. Industriföretagen själva upplever att konkurrensläget på EU:s inre marknad är svårare än på marknaden utanför EU, framför allt för företag som tillverkar investeringsnyttigheter. Produktionsförväntningarna är positivast inom trä- och byggnadsproduktindustrin. Under de följande månaderna torde produktionen däremot krympa inom textil- och beklädnadsindustrin. Den livligare exportefterfrågan och företagets ansträngningar att förbättra sina produkters konkurrenskraft stöder industriproduktionen under kommande år. I år avtar värdeökningen inom industrin fortfarande något, men nästa år stiger den med nästan 2 och därpå följande år med nästan 3 %.

Förtroende och produktion i byggandet

saldo och ändring jämfört med motsvarande tidpunkt i fjol, %

Konjunkturutsikterna för byggandet har fortsatt att förbättras. I synnerhet i tillväxtcentrum ökar såväl bostadsbyggandet som annat husbyggande avsevärt i år. Detta har redan börjat synas som en kapacitetsflaskhals i företag som hyr ut byggnadsmaski-

ner. Dessutom meddelar drygt en fjärdedel av byggnadsföretagen att bristen på yrkeskunlig arbetskraft begränsar tillväxten. I början av året har antalet nybyggnadsobjekt ökat snabbt inom det offentliga, bostads- samt affärs- och kontorsbyggandet. Dessutom stöder ombyggnadsverksamheten byggnadsaktiviteten och många trafikprojekt är under planering. I år stiger värdeökningen inom byggandet med 6½ %. Nästa och därpå följande år ökar byggandet med cirka 2 %, medan husbyggandet planar ut med undantag för bostadsbyggandet.

Serviceproduktionen

ändring jämfört med motsvarande tidpunkt i fjol, procent och saldo, 3 mån

Tjänsternas konjunkturutsikter och försäljningsförväntningar förbättrades lätt under våren jämfört med årets början, och försäljningsförväntningarna är starkare än de senaste månaderna. Efterfrågan på tjänster har ökat inom några privata tjänstesektorer. I år är tillväxtförutsättningar bäst inom tjänstesektorer som betjänar företagen. I synnerhet turist- och restaurangverksamheten samt informations- och kommunikationstjänsterna väntar att försäljningen ska öka under den närmaste tiden. Däremot förväntas inte ännu någon tillväxt inom trafiktjänsterna och den offentliga tjänsteproduktionen krymper. Den dämpade utvecklingen av hushållens köpkraft stöder inte handelns försäljning. Åren 2016 – 2018 ökar tjänsteproduktionen med 1 %.

Sysselsättning, priser och löner

En vändning till det bättre kan skönjas i sysselsättningen

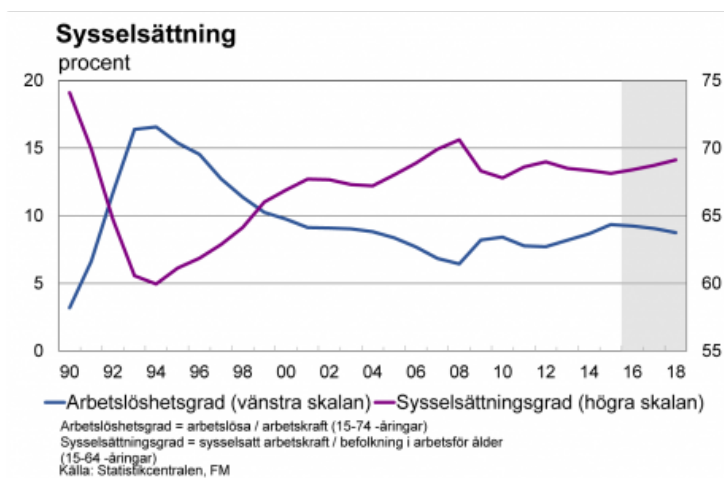
Sysselsättningsutsikterna har förbättrats i början av året. Att den långvariga recessionen inom den finländska ekonomin är över och att den ekonomiska aktiviteten ökar framför allt inom byggandet syns redan i form av fler arbetstimmar: antalet arbetade timmar har ökat med 1,8 % i januari-april jämfört med ett år tidigare. Den ökade efterfrågan på arbetskraft framför allt inom byggandet vänder sysselsättningen i en lätt tillväxt på 0,3 % i år.

Arbetslösheten har åtminstone tillfälligt upphört att öka enligt såväl Statistikcentralens stickprovsbaserade arbetskraftsundersökning som Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. I fjol steg arbetslöshetsgraden till 9,4 %, men i april i år har arbetslöshetsgradens trend sjunkit till 9,1 %. Den snabbare ekonomiska tillväxten i år minskar ännu inte antalet arbetslösa i någon högre grad, eftersom en del av de dolda arbetslösa torde aktivera sig och söka arbete när antalet lediga arbetsplatser ökar. Prognosen för hela årets arbetslöshetsgrad är 9,2 %.

Bruttonationalprodukten ökar 2017 och 2018, vilket förbättrar sysselsättningen och också gör så att arbetslösheten långsamt börjar minska. Arbetslösheten förblir ändå hög under hela prognosperioden. Sysselsättningen förutspås förbättras med 0,3 % 2017 och med 0,5 % 2018. Arbetslöshetsgraden sjunker till 9,1 % 2017 och ytterligare till 8,7 % 2018.

Den förlängning av arbetstiden som ingår i konkurrenskraftsavtalet ökar antalet arbetade timmar från och med 2017, vilket kan minska företagets och de offentliga samfundens rekryteringsbehov på kort sikt. På längre sikt torde inte arbetstidsförlängningen påverka sysselsättningen negativt, ifall arbetets produktivitet per sysselsatt förbättras. Sysselsättningsökningen stöds åter av de avtalsenliga förhöjningarna på 0 % i konkurrenskraftsavtalet samt av de sänkta socialförsäkringsavgifterna för arbetsgivare, som sänker priset på arbete från och med 2017. Åtgärderna enligt konkurrenskraftsavtalet beräknas i sin helhet påverka sysselsättningen endast litet under prognosperioden, eftersom det tar tid att omvandla de lägre arbetskraftskostnaderna till en konkurrenskraftsfaktor som stärker exporten, och de positiva effekterna på sysselsättningen syns i huvudsak först från och med 2018.

Antalet långtidsarbetslösa och strukturellt arbetslösa har fortsatt att öka. Antalet personer som varit arbetslösa oavbrutet i över ett års tid var i april 121 000, vilket är 17 000 flera än ett år tidigare. Antalet strukturellt arbetslösa var enligt ANM:s arbetsförmedlingsstatistik 214 000 i april, vilket är 9 000 flera än ett år tidigare. De senaste åren har lång-

tidsarbetslösheten ökat i alla åldersgrupper men allra mest bland 25–54-åringarna. Den stora strukturella arbetslösheten kommer att fördröja nedgången i arbetslösheten trots det förbättrade konjunkturläget.

En förbättring av sysselsättningsläget förhindras inte bara av den svaga konjunkturutvecklingen utan även av olika regionala och professionella matchningsproblem mellan de arbetslösa arbetssökandena och de lediga arbetsplatserna. Enligt ANM:s uppgifter har antalet lediga arbetsplatser fortsatt att öka i januari-april, men detta har inte just minskat antalet arbetslösa.

Antalet registrerade arbetslösa arbetssökande enligt arbetsförmedlingsstatistiken och Statistikcentralens stickprovsbaserade arbetslöshet ger delvis olika bilder av arbetslöshetens nivå och utveckling. Enligt Statistikcentralen var antalet arbetslösa i januari-april i medeltal 257 500, men enligt ANM 355 253 personer.

För närvarande ökar skillnaden mellan Statistikcentralens och ANM:s arbetslöshetssiffror i synnerhet av att en del av de arbetslösa har upphört att söka arbete aktivt på grund av det svaga konjunkturläget. Statistikcentralens arbetslöshetsbegrepp förutsätter att man söker arbete aktivt och icke-aktiva arbetslösa klassas i arbetskraftsundersökningen som "dolda arbetslösa". Skillnaderna i antalen arbetslösa förklaras också med ändringar i statistikmetoderna och lagstiftningen.

Konsumentpriserna stiger återhållsamt

Under det första kvartalet 2016 förblev konsumentpriserna oförändrade jämfört med det första kvartalet i fjol mätt med såväl det na-

tionella konsumentprisindexet som det harmoniserade konsumentprisindexet. År 2015 var årsförändringen i det nationella konsumentprisindexet -0,2 %, så prissänkningstakten tycks alltså ha stannat upp i början av året. Den långsamma prisutvecklingen förklaras av flera faktorer, men den viktigaste faktorn är det låga världsmarknadspriset på olja i förhållande till föregående år. Under det första kvartalet 2016 sjönk priserna på energinytigheter med 5,1 % jämfört med året innan. Även priserna på varor och livsmedel sjönk i början av året. Däremot påskyndades inflationen av tjänsterna, vilkas priser steg med cirka 2,5 % jämfört med året innan.

Inflationen beräknas bli 0,5 % i år mätt med det nationella konsumentprisindexet, konsumentpriserna förväntas alltså stiga återhållsamt. Råoljepriset, som varit på väg nedåt en längre tid, vändes i en klar uppgång det andra kvartalet i år. I prognosen antas det genomsnittliga oljepriset fortfarande vara 46 euro per fat 2016, då det faktiska genomsnittspriset 2015 var något under 48 euro. Under årets tredje kvartal förväntas oljepriset sätta fart på inflationen, varefter inverkan förblir positiv till utgången av prognosperioden.

I början av året har detaljhandeln på samma sätt som i fjol meddelat om prissänkningar på livsmedel eftersom konkurrenssituationen inom handel förblir stram. Priserna på varor påverkas av den svaga efterfrågan samt den långvariga nedgången i importpriserna. Däremot förväntas priserna på tjänster stiga i en takt av över 2 % i år, vilket är något långsammare än genomsnittet. Priserna på tjänster har påverkats framför allt av att klientavgifterna inom social- och hälsovården samt skötselvederlagen för aktielägenheter har höjts. I år beräknas höjningarna av skatter och administrativa avgifter öka inflationen med 0,6–0,7 procentenheter. Förut-

om höjningarna av de övre gränserna för klientavgifter inom social- och hälsovården inverkar höjningarna av fordons-, tobaks- och brännoljeskatterna samt, i motsatt riktning, sänkningen av bilskatten.

motsvarande siffror 0,5 % 2016, 1,1 % 2017 och 1,3 % 2018, så med undantag för i år förutspås prisutvecklingen i hemlandet vara något långsammare än medelvärdet för euroområdet.

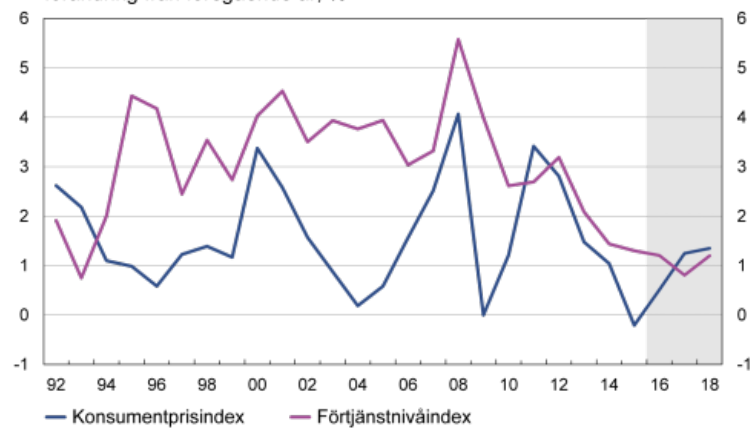
Lönenivån höjs återhållsamt

Mätt med lönenivåindexet ökade de nominella inkomsterna med 1,3 % i fjol. De avtalsenliga lönerna steg med 0,6 % och övriga faktorer bidrog med 0,7 %.

År 2016 utvecklas inkomstnivån i enlighet med den arbetsmarknadslösning som arbetsmarknadsparterna förhandlade fram i juni 2015; sysselsättnings- och tillväxtavtalet höjer de avtalsenliga lönerna med i medeltal 0,6 %. I inkomstutvecklingsprognosen antas andra faktorer än de avtalsenliga lönerna höja inkomsterna med 0,6 % om året. De nominella inkomsterna antas sålunda öka med 1,2 % 2016.

Konsumentpris- och förtjänstnivåindex

förändring från föregående år, %

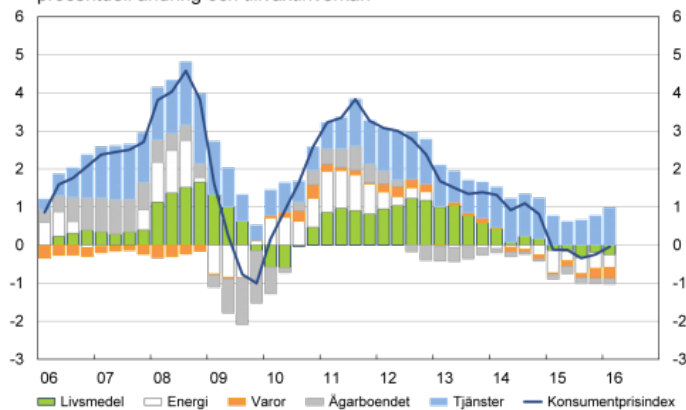

Källa: Statistiska centralbyrån, FM

Den måttfulla inkomstökningen antas fortsätta så att inkomstnivån stiger med 0,8 % 2017 och med 1,2 % 2018. Denna höjning av inkomstnivån är betydligt långsammare än genomsnittstakten under 2000-talet, vilket är i harmoni med den långsamma ekonomiska tillväxten och den dämpade sysselsättningsutvecklingen.

Konsumentprisindex

procentuell ändring och tillväxtinverkan

Källa: Statistiska centralbyrån, FM

Inflationstrycket förblir också lägre än vanligt under de följande åren eftersom samhälls ekonomin har tillgång till lediga resurser och produktionsgapet är fortfarande klart negativt. Även konkurrenskraftsavtalets inverkan, till exempel genom att arbetskraftskostnaderna sjunker, dämpar inflationsutvecklingen 2017 och 2018. År 2017 förväntas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,2 % och under prognosens sista år 2018 förutspås uppgången bli 1,3 %. Oljepriset stiger stegvis under prognosperioden och sätter fart på inflationen. Prognosen påverkas dessutom av antaganden om att euron försvagas långsammare än tidigare och att räntenivån är fortsatt låg men stiger så småningom.

År 2015 var inflationen i euroområdet mätt med det harmoniserade konsumentprisindexet 0,0 % och prisutvecklingen har fortsatt att vara långsam i början av 2016. Den låga nivån på energipriserna har fördröjt inflationen även i euroområdet, medan de andra huvudposterna i konsumentprisindexet har satt fart på inflationen. Enligt Europeiska centralbankens senaste prognos förväntas inflationen i euroområdet tillta med 0,2 % i år, 1,3 % 2017 och 1,6 % 2018. För Finlands del är

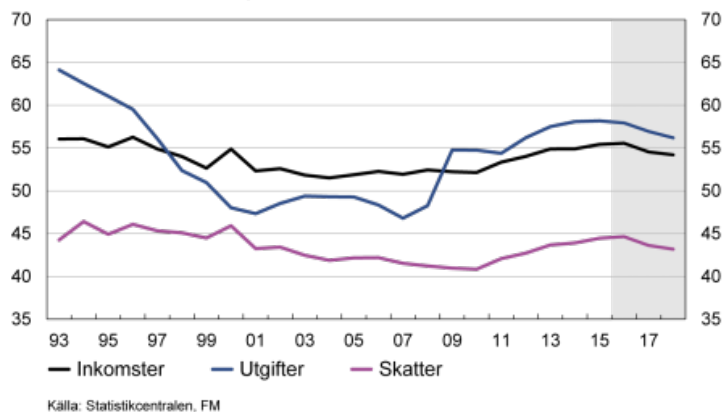
Offentliga ekonomin

Finlands offentliga finanser förbättras långsamt

Underskottet i de offentliga finanserna sjönk klart under 3 % i fjol tack vare anpassningsåtgärderna. Saldot fortsätter dock att uppvisa ett underskott under prognosperioden. Den långsamma ekonomiska tillväxten producerar inte tillräckligt med skatteinkomster för att finansiera de offentliga utgifterna. Dessutom stiger de offentliga utgifterna när befolkningen blir äldre. De besparingar som regeringen beslutat om dämpar utgiftsökningen under prognosperioden. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen fortsätter att växa de närmaste åren.

I prognosen för de offentliga finanserna har beaktats konkurrenskraftsavtalet, som arbetsmarknadsorganisationerna undertecknade den 14 juni 2016, samt de kompensationer i beskattningen av löntagarna 2017 som regeringen planerat i anslutning till avtalet då avtalets täckning är cirka 85 %. I detta sammanhang har man varit tvungen att göra tekniska antaganden beträffande många detaljer i anslutning till genomförandet av avtalet vilka kommer att preciseras när genomförandet av avtalet framskrider. På kort sikt försvagar konkurrenskraftsavtalet de offentliga finanserna.

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Saldot enligt statens budgetekonomi förbättrades något jämfört med årets början särskilt tack vare det goda beskattningsutfallet. Efter årets andra tilläggsbudget uppgår dock nettoupplåningsbehovet inom budgetekonomin fortfarande till 5,7 miljarder euro. Trots anpassningsåtgärderna och den mycket återhållsamma utgiftsutvecklingen minskar underskottet tämligen långsamt nästa och därpå följande år, eftersom den ekonomiska tillväxten fortfarande är anspråkslös.

Statens utgifter växer i år bland annat på grund av kostnaderna för invandringen. Sänkningen av socialskyddsavgifterna och nedskärningen av semesterpenningen, som ingår i konkurrenskraftsavtalet, minskar arbetskraftskostnaderna och således statens utgifter från och med nästa år. Dessutom antas arbetstidsförlängningen minska de löntagaresättningar som staten betalar ut. Statens skatteinkomster minskar på grund av skattesänkningarna och för att lönesumman växer mindre. Förändringen i inkomstfördelningen till företagens fördel ökar avkastningen av samfundsskatten.

Statsskulden fortsätter att växa både nominellt och i relation till BNP, men tillväxttak-

ten avtar. På grund av den låga räntenivån är ränteutgifterna för statsskulden fortfarande mycket måttliga. Vid sidan av skulden har statens borgensstock ökat snabbt och överstiger 40 miljarder euro.

Lokalförvaltningens saldo stärks något de närmaste åren. Kommunerna fortsätter att anpassa sin ekonomi i år. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet stärker dessutom kommunekonomin under prognosperioden. Det ökade servicebehovet till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur ökar dock lokalförvaltningens vård- och omsorgsutgifter. Även den ökade invandringen ökar utgiftstrycket inom lokalförvaltningen.

På grund av anpassningsåtgärderna ökar lokalförvaltningens totala utgifter mycket återhållsamt. Nästa år minskar konsumtionsutgifterna då nedskärningen av semesterpenningen, sänkningen av arbetsgivarnas socialskyddsavgifter och förlängningen av årsarbetstiden enligt konkurrenskraftsavtalet träder i kraft. Uppskattningen grundar sig på antagandet att förlängningen av årsarbetstiden minskar kommunernas utgifter och inom social- och hälsovården särskilt trycket på utgiftsökningar 2017-2020. Utvecklingskalkylen för kommunekonomin innehåller inte kommunernas eventuella egna tilläggsanpassningsåtgärder för 2017-2018.

Även lokalförvaltningens inkomster växer återhållsamt de närmaste åren. I år fördröjs ökningen av skatteinkomsterna av att den temporära förhöjda utdelningen av samfundsskatten försvinner. De anpassningsåtgärder som regeringen riktar mot kommunerna minskar statsandelarna. Dessutom antas att de utgiftsbesparingar inom lokalförvaltningen som eftersträvas med konkurrenskraftsavtalet beaktas i dimensioneringen av statsandelarna.

Arbetspensionsanstalternas överskott i relation till BNP försämrades till 1,4 % i fjol. Det fortsätter att försämras under prognosperioden och överskottet blir under 1 % 2018. Arbetspensionsutgifterna fortsätter att öka snabbt när antalet pensionärer ökar och den genomsnittliga pensionsnivån stiger. Den fortsatt dämpade ökningen av lönesumman fördröjer tillväxten av försäkringsavgiftsinkomsterna. Höjningen på 0,4 procentenheter av den privata sektorns arbetspensionsförsäkringsavgift ökar för sin del avgiftsinkomsterna nästa år. I konkurrenskraftsavtalet kom man överens om att arbetsgivarnas avgiftsbörda delvis överförs på löntagarna men detta påverkar inte arbetspensionsanstalternas saldo. Arbetspensionsanstalternas förmögensinkomster ligger i år liksom i fjol på låg nivå på grund av de låga räntorna. Ränteintäkterna förväntas dock vändas i en måttlig tillväxt från och med nästa år.

De övriga socialskyddsfondernas underskott krymper i år, eftersom arbetslöshetsförsäkringsavgiften höjdes med 1 procentenhet i början av året. Dessutom upphör utgifterna för det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa att öka och utgifterna för grundskyddet ökar långsammare. Från och med nästa år förutspås arbetslöshetsutgifterna börja minska något. Regeringens sparbeslut dämpar ökningen av de övriga socialskyddsfondernas utgifter under prognosperioden. I konkurrenskraftsavtalet kom man överens om att sänka arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift och det innebär ett hål på drygt 800 miljoner euro i FPA:s finansiering 2017 och 2018 som lappas med statlig tilläggsfinansiering. I avtalet kom man också överens om att arbetsgivarnas arbetslöshetsförsäkringsavgift delvis överförs på löntagarna men det påverkar inte de övriga socialskyddsfondernas saldo.

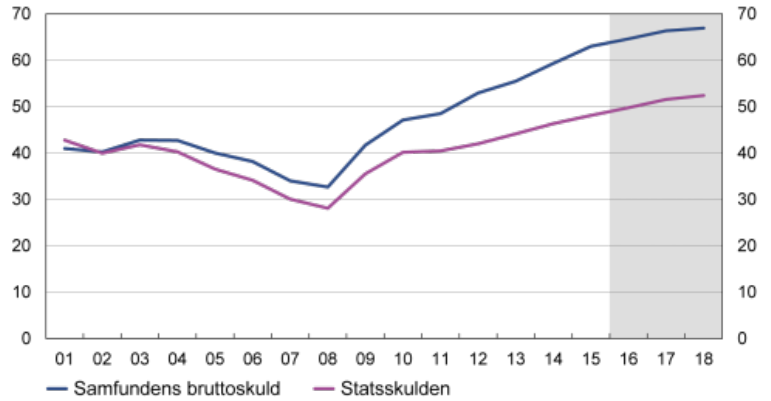
Bakgrundsbilder

Valutakurs
EUR/USD

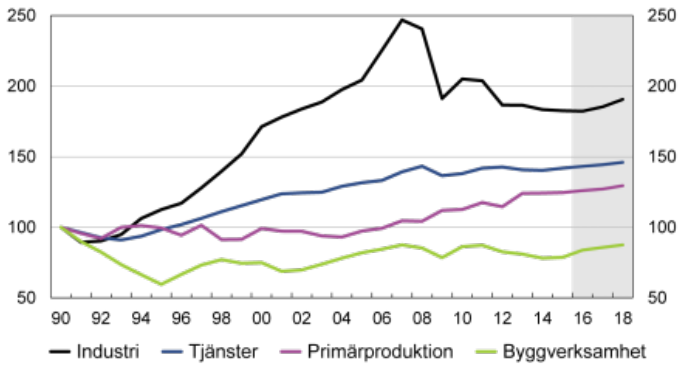
Källa: Europeiska centralbanken

De offentliga samfundens bruttoskuld och statsskuld
i förhållande till BNP, %

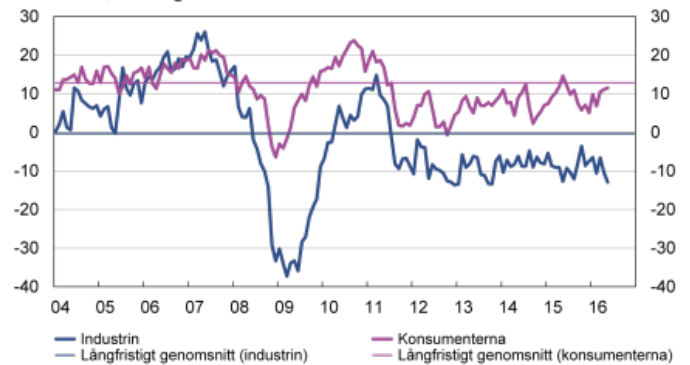
Källa: Statistikcentralen, FM

Produktion
1990=100

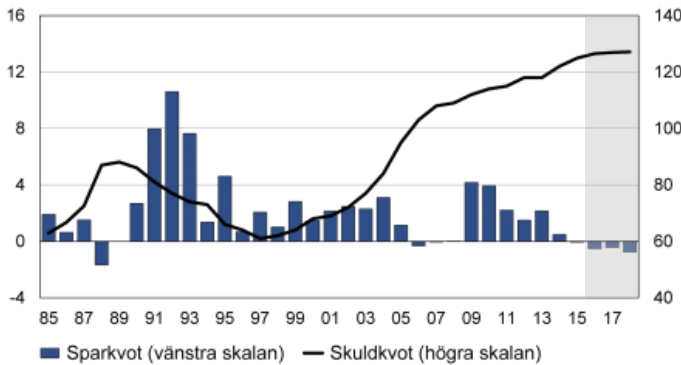
Källa: Statistikcentralen, FM

Industrins och konsumenternas förtroende
saldo, säsongrensad

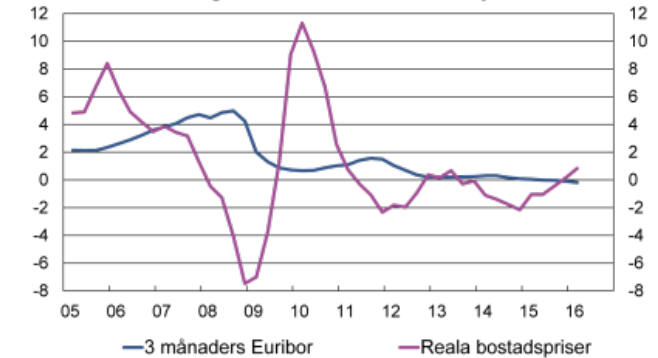
Källa: Europeiska kommissionen

Hushållens sparandet och skuldsättning
andel av de disponibla inkomsterna, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Korta räntor och reala bostadspriser
% och förändring från motsvarande kvartal i fjol

Källa: Reuters, Statistikcentralen

Ytterligare information

Konjunktureenhetens chef
Mika Kuismanen,
tfn 02955 30021,
040 502 5107

Den offentliga ekonomin

Stabilitetsenhetens chef
Mikko Spolander,
tfn 02955 30006,
040 558 7457

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0295 16001
vm.fi/sv

Ekonomisk översikt, sommaren 2016

ISSN 1797-9714 (pdf, zine)
ISBN 978-952-251-783-8 (zine)

Läsanvisningar och utskriftsversion

Denna digitala publikation kan läsas med alla terminaler oberoende av operationssystem eller skärmstorlek (datorer, tabletar, mobiltelefoner och tv-mottagare med Internetanslutning). Innehållet anpassas automatiskt enligt skärmstorleken. Bilder och tabeller kan förstöras genom att klicka på dem.

Om du läser publikationen på en dator kan du enkelt flytta dig från en sida till en annan med piltangenterna, och med beröringskärm genom att föra fingret på skärmen antingen till höger eller till vänster.

Den utskriftsbara pdf-versionen öppnas genom att klicka på bilden nedan.

Klicka och skriv ut!